

Vrijstatus behouden is nu nog eenvoudiger

INTRO: Nederland heeft een officiële vrijstatus voor de rundveeziekten brucellose, leukose en tuberculose. Omdat het risico op de eerste is afgenomen, is de monitoring ervan nu flink ingeperkt.

AUTEUR: Maria Morselt

TEKST:

De koeien staan weer op stal en binnenkort krijgt een groot deel van de vleesveehouders weer een envelop van de Gezondheidsdienst voor Dieren: de aankondiging van het winterbloedonderzoek. In de brief staat binnen welk tijdstraject de dierenarts moet komen voor het tappen van een aantal bloedmonsters. Het gaat in de meeste gevallen om drie af te nemen bloedmonsters in het kader van de vrijwillige monitoring van IBR en leptospirose, zodat het bedrijf de vrijstatus van deze ziekten kan behouden.

Het winterbloedonderzoek wordt ook gebruikt vanwege de monitoring van besmettelijke rundveeziekten als brucellose (abortus Bang) en het infectieuze leukose.

Nederland heeft de officiële vrijstatus voor deze ziekten, samen met rundertuberculose. Voor de monitoring van brucellose werd tot en met vorige winter op 20 procent van de vleesveebedrijven verplicht bloed getapt. Van alle dieren ouder dan 2 jaar moest bloed afgenomen worden. Deze controle vervalt dit jaar. De enige ziekte waarvoor nog verplicht bloed getapt moet worden, is leukose (zie kader).

Belang van verplichte monitoring

Een officiële vrijstatus betekent dat Nederland producten van dierlijke oorsprong en levend vee binnen Europa mag exporteren, zonder extra controle of bloedonderzoek op betreffende ziekten. Ook binnen Nederland is het vrijblijven van deze ziekten van groot belang.

Besmetting brengt veel schade met zich mee. Bovendien zijn brucellose en tuberculose besmettelijk voor de mens. Een uitbraak van deze voor mensen gevaarlijke ziekten heeft grote economische gevolgen voor de rundveehouderij. Reden genoeg dus om deze ziekten goed in de gaten te houden.

Het ministerie van LNV is belast met de monitoring van ziekten waarvoor de EU een vrijstatus heeft verleend. De regelgeving voor deze ziekten is vastgelegd in Europese richtlijnen en in de Nederlandse Gezondheids- en Welzijnswet voor dieren.

Het ministerie van LNV heeft de bestrijding uitbesteed aan de Rijksdienst voor de keuring van Vee en Vlees (RVV). De monitoring is deels aan de RVV en deels aan de Gezondheidsdienst voor Dieren (GD) uitbesteed. De overheid vergoedt alle kosten van de monitoring en bestrijding.

Blokkade bij besmet of verdacht rund

Het kan voorkomen dat tijdens de monitoring een besmet of verdacht rund gevonden wordt. De RVV neemt dan contact op met het betreffende bedrijf. Dat bedrijf wordt vervolgens geblokkeerd en de RVV begint een nader onderzoek. Blijkt er werkelijk een besmet dier aanwezig te zijn, dan wordt het bedrijf en zijn contactbedrijven verder onderzocht. Per ziekte heeft de RVV hiervoor draaiboeken klaarliggen.

Sinds 1996 is er geen brucellose meer aangetoond in Nederland. Wel geven jaarlijks rond de 40 bloedmonsters een positieve uitslag. Bij nader onderzoek blijkt dit echter om een kruisreactie te gaan. De test reageert op een bacterie die sterk lijkt op de brucella-bacterie.

Het bloedonderzoek op leukose is de laatste jaren altijd negatief. Op het slachthuis wordt wel zo'n tien keer per jaar leukose-achtige processen bij een rund gevonden. Vervolgens wordt er op het bedrijf van herkomst bloed getapt van alle dieren ouder dan 2 jaar. De uitslag hiervan is in de regel negatief. Het geslachte rund blijkt in dat geval de niet-infectieuze vorm van leukose gehad te hebben.

In 2002 is voor het laatst tuberculose aangetoond bij importrunderen. Dit kan toch verstrekkende gevolgen hebben. Tot 16 maanden terug worden alle contactbedrijven getraceerd en onderzocht.

Kader bij artikel:

Verplicht bloedtappen nu alleen nog voor leukose

Monitoring op brucellose gebeurt alleen bij verwerpers. Runder-tbc wordt in het slachthuis bewaakt. De winterbloedcampagne is alleen voor leukose van belang.

Brucellose (abortus Bang)

Het steekproefonderzoek voor brucellose is dit jaar komen te vervallen. Het importonderzoek was al geschrapt. De belangrijkste controle is nu het bloedonderzoek van verwerpers. Dit is verplicht: van alle koeien die verwerpen tussen 100 dagen dracht en 3 weken voor de kalfdatum moet de dierenarts binnen 7 dagen een bloedmonster nemen voor onderzoek op brucellose. De dierenartskosten en de kosten van het brucellose-onderzoek worden door het rijk vergoed. Runderen mogen het bedrijf pas verlaten als de uitslag bekend is. Het bloedonderzoek is nu nog belangrijker dan voorheen, omdat de andere controles sterk verminderd zijn.

Rundertuberculose

De bewaking van rundertuberculose is lastig. Bloedonderzoek is niet mogelijk en bij het levende dier is alleen een diagnose mogelijk met behulp van tuberculinatie. Er wordt dan een kleine hoeveelheid tuberculine in de huid op de halsvlakte ge-spoten. Een paar dagen later wordt gekeken of er een lokale reactie is. Deze methode heeft nogal wat haken en ogen en wordt nog gebruikt om op een besmet bedrijf de besmette dieren op te sporen. De belangrijkste bewaking vindt plaats in het slachthuis. Hier wordt elk rund tijdens de keuring na het slachten door de keuringsdierenarts bekeken, waarbij tevens gelet wordt op tbc-verschijnselen. Verder mogen runderen alleen Nederland binnenkomen vanuit een land met vrijstatus of met een tuberculosevrij-garantie op de gezondheidsverklaring.

Leukose

Tijdens de winterbloedcampagne wordt onderzoek gedaan naar het voorkomen van leukose. Op 3.000 willekeurig gekozen bedrijven wordt van alle dieren ouder dan 24 maanden bloed afgenomen. Dit is de belangrijkste controle op het voorkomen van de ziekte. Daarnaast is er visuele bewaking op het slachthuis en steekproefsgewijs bloedonderzoek bij importrunderen. Verder gelden dezelfde importregels als voor brucellose en tuberculose.

Bijschrift figuren:

Op 20 procent van de vleesveebedrijven hoeft deze winter geen bloed meer te worden getapt vanwege brucellose.

TIP: Breed bloedonderzoek

TEKST: Laat bloed van verwerpers gelijktijdig onderzoeken op andere oorzaken van verwerpen, zoals neospora, BVD en IBR. Overleg dit met uw dierenarts. Alleen de laboratoriumkosten van het extra onderzoek zijn voor rekening van de veehouder. De GD onderzoekt monsters van gecertificeerde bedrijven altijd op IBR en berekent hiervoor geen extra kosten.

TIP: Goede voorbereiding

TEKST: Bereid het verplichte koppelonderzoek goed voor. Zorg dat van moeilijk te benaderen dieren ook bloed getapt kan worden. Alle in de brief aangegeven dieren moeten getapt worden. Of het bedrijf wel of niet exporteert of vee verhandelt heeft hier niets mee te maken. Het gaat om de Europese regelgeving waar Nederland zich aan moet houden.

TIP: Buitenlands contact

TEKST: Let op bij personen die werken op rundveebedrijven in het buitenland. Houd er rekening mee dat ze in contact kunnen komen met besmettelijke dierziekten die in Nederland niet voorkomen. Voorbeelden hiervan zijn brucellose en melkerskoorts. In ontwikkelingslanden komen ook ziekten voor als hondsdolheid en miltvuur.